

บทที่ 16

การพูดในโอกาสต่างๆ ในสังคม (Situational Speech)

เนื้อหา

- ผู้นำกับสังคม
- การพูดตามประเพณีนิยม
- การกล่าวเปิดงาน
- การกล่าวเปิดสถานที่ต่าง ๆ
- การกล่าวเปิดอบรม
- การพูดให้โอวาท
- การกล่าวเนื่องในวันครบรอบ
- การกล่าวสดุดี

สาระสำคัญ

ผู้นำมีหน้าที่จะต้องทำทั้งทางด้านการงานและสังคม ดังนั้นผู้นำจึงต้องพูดเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งมีหลายประเภทเช่น การพูดตามประเพณีนิยม การกล่าวเปิดงานต่าง ๆ การกล่าวเปิดสถานที่ต่าง ๆ การกล่าวเปิดอบรม การพูดให้โอวาท การกล่าวเนื่องในวันครบรอบ และการกล่าวสดุดี

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถ :

1. อธิบายถึงความสำคัญของผู้นำกับสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับการพูดในโอกาสต่าง ๆ ในสังคม
2. บ่งชี้ได้ว่าการพูดในโอกาสต่าง ๆ นั้นเป็นการพูดประเภทใด
3. พูดในโอกาสต่าง ๆ ในสังคมได้

บทที่ 16

การพูดในโอกาสต่าง ๆ ในสังคม (Situational Speech)

1. ผู้นำกับสังคม

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าผู้นำจะต้องทำหน้าที่ทั้งทางด้านการงานและสังคม หน้าที่ด้านสังคมก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและคนที่เกี่ยวข้องด้วยศรัทธาเลื่อมใสต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงการพูดในโอกาสต่าง ๆ ในสังคมทั้งที่เกี่ยวกับหน้าที่เช่นงานรัฐพิธี และศาสนาพิธี เช่นการกล่าวสดุดี, การเปิดโรงเรียน ฯลฯ และงานในสังคมเช่นการพูดในงานมงคลสมรส การกล่าวแนะนำผู้พูด ฯลฯ

สำหรับวิธีเตรียมตัวไปพูดนั้นก็ใช้หลักการเดียวกับการพูดในที่ประชุมชน ผู้พูดจะได้รับผลสำเร็จจากการพูดหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การเตรียมและการฝึกฝน

2. การพูดตามประเพณีนิยม

2.1 การพูดแนะนำผู้พูด (Introduction)

ในงานพบปะกันย่อมจะมีการเชิญแขกผู้มีเกียรติมาพูดให้ความรู้หรือเล่าประสบการณ์ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแนะนำผู้พูด (guest speaker) นั้น ๆ

ผู้ที่ทำหน้าที่พูดแนะนำจะต้องมีบุคลิกดี มีไหวพริบดีและรู้จักการพูดให้เป็นจังหวะ (Phrasing) ผู้ที่จะพูดแนะนำควรมีการเตรียมตัวและฝึกซ้อมให้พร้อม

ผู้แนะนำไม่ควรพูดประมาณ 3-5 นาที และควรมุ่งแนะนำที่ตัวผู้พูด (Speaker) มิใช่เรื่อง (Subject) ที่จะพูด ควรจะมีการเตรียมตัวหาความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้พูด

วิธีหาความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้พูดอาจทำได้ด้วยการสอบถามตัวผู้พูดเองหรือสอบถามจากผู้รู้ ผู้ที่จะเป็นผู้พูด (guest speaker) ควรจะจัดเตรียมคำแนะนำ หรือคุณสมบัติของตนให้แก่ผู้พูดแนะนำ (introducer) เพื่อจะได้ช่วยผู้พูดแนะนำในด้านการเตรียม และจะได้หายกังวลใจว่าผู้พูดแนะนำจะพูดมากเกินควร (ยกย่องมาก) หรือพูดถึงความสำคัญของตนน้อยเกินไป

องค์ประกอบของการพูดแนะนำผู้พูด มีดังนี้

1. ชื่อและตำแหน่งของผู้พูด

2. ความสามารถหรือความชำนาญของผู้พูด (ที่จะมาพูดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ)
3. แนะนำผู้พูด

วิธีพูดแนะนำ ผู้พูดควรแนะนำดังนี้

1. กล่าวปฏิสันถารกับผู้ฟัง พูดต้อนรับที่ได้มาร่วมในการพูดครั้งนั้น
2. พูดเกี่ยวกับผู้พูด แนะนำชื่อ และตำแหน่งการงาน
3. บอกหัวเรื่องที่จะพูดในวันนั้น และความสามารถ, ความสามารถของผู้พูด
4. แนะนำผู้พูด

อาจเขียนวิธีแนะนำผู้พูดได้ดังต่อไปนี้

“ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

สมาคม (หรือสโมสร, หรือชุมนุม).....รู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ท่านทั้งหลาย ได้ให้ความสนใจในการแสดงปาฐกถาของสมาคมในวันนี้

สมาคม (หรือสโมสร, หรือชุมนุม).....เป็นผู้เกียรติอย่างยิ่งที่เป็นผู้แนะนำให้ท่านผู้ฟัง ได้รู้จักกับคุณ (หรือยศ, หรือท่าน).....ซึ่งท่านจะมาพูดเรื่อง.....

คุณ (หรือยศ, หรือท่าน).....ปัจจุบันทำงานอยู่ที่.....ในตำแหน่ง.....และเป็นผู้เชี่ยวชาญ (หรือมีความสามารถ) ในด้าน.....ท่านสำเร็จการศึกษาจาก.....และมีความสนใจใน.....มาก ผลงานของท่านในด้าน.....เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เรื่องที่ท่านจะพูดในวันนี้เป็นเรื่องที่ท่านสนใจมาก ฉะนั้นจึงเชื่อมั่นว่าการพูดของท่านในวันนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้ฟัง

“ขอเชิญคุณ.....ครับ (ค่ะ)”

ประโยคสุดท้ายอาจพูดว่า “ท่านผู้ฟังครับ พบกับองค์การปาฐกถาของเราได้แล้วครับ คุณ.....ครับ

ถ้าผู้พูดเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงระดับชาติ หรือระหว่างประเทศ ควรจะแนะนำตำแหน่งอย่างเดี๋ยวก็น่า เช่น

“ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ขอเชิญฟัง ขณฯ รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศได้แล้ว ค่ะ” หรือ

“ขอเรียนเชิญ ขณฯ รัฐมนตรีกลาโหมแห่งประเทศไทยสวัสดีครับ”

2.2 การพูดในงานเลี้ยงอาหารค่ำ (The Dinner Speech)¹

การพูดในงานเลี้ยงอาหารค่ำ (After-dinner speech) แบ่งออกเป็นสองแบบ แบบแรกเป็นงานที่จัดเพื่อให้สมาชิกของกลุ่ม (ของสมาคม, สโมสร ฯลฯ) มาพบและประชุมกัน โดยจะจัดให้สมาชิกได้รับประทานอาหารค่ำกันก่อน หลังจากนั้นจึงเชิญผู้พูด (guest speaker) ขึ้นพูดชนิดนี้มักเป็นการจัดประชุมพบปะขององค์การ สโมสร สมาคม และชุมนุมต่าง ๆ เช่น สโมสรโรดาร์, สโมสรไลอ้อนส์, ธนาคารแห่งประเทศไทย, สมาคมเลขานุการฯ, สภาสตรีแห่งประเทศไทย, ชมรมนักธุรกิจ, ชมรมการพูดฯ ฯลฯ เป็นต้น แบบแรกนี้ค่อนข้างจะเป็นพิธีการ จะต้องมีการกล่าวแนะนำผู้พูด และการพูดจะเป็นแบบให้ความรู้ (The instructive speech)

แบบที่สองเป็นแบบที่มุ่งให้การพูดหลังอาหารเป็นแบบให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟัง (the entertained speech) และให้บรรยากาศเป็นแบบสบาย ๆ (relaxation) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีตลอดจนอารมณ์ขันด้วยผู้พูดที่มากพูดแบบนี้มักจะได้รับการบอกล่วงหน้าให้เลือกเรื่อง “เบา ๆ” หรือ “ตลก ๆ” (light or funny) มาพูด หมายความว่าผู้พูดจะต้องรู้วิธีเสนอเรื่องขำขัน (humorous speech) การเสนอเรื่องพูดในแนวตลกหรือขำขันนี้เหมาะสำหรับผู้พูดที่รู้วิธีพูดหรือถนัดหรือที่เรียกว่ามี “พรสวรรค์” และจะเป็นวิธีพูดยากที่สุดสำหรับผู้ที่ไม่ได้ฝึกฝนหรือมีความสามารถในด้านนี้

การพูดทั้งสองชนิดนี้จะใช้เวลาประมาณ 15-35 นาที

เรื่องที่นิยมพูดในงานเลี้ยงอาหารค่ำ ถ้าจะต้องตอบคำถามที่ว่า “จะพูดเรื่องอะไรในงานเลี้ยงอาหารค่ำ?” ก็จะได้ว่าเป็นเรื่องอะไรก็ได้ที่อยู่ในแนวการให้ความรู้ (instructive) แสดงถึงความรักชาติ (patriotism) แสดงความยินดี (Congratulation) ความนิยมซาบซึ้งในวรรณคดีและประวัติศาสตร์, การพูดระลึกถึงความหลัง, การเล่าประสบการณ์ของตน (เช่นเล่าถึงพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระบรมราชินีนาถ, ประสบการณ์ในดินแดนคอมมิวนิสต์, ประสบการณ์ในการต่อสู้กับศัตรู, ประสบการณ์ในการเดินทางไปต่างประเทศ ฯลฯ) นอกจากนี้ก็เป็น การพูดสร้างความรู้สึกละมุนและมิตรภาพที่ดีให้แก่เพื่อนร่วมอาชีพเดียวกันเช่น นักหนังสือพิมพ์ พูดเกี่ยวกับลักษณะของนักหนังสือพิมพ์, ฯลฯ และรวมถึงเรื่องธุรกิจ, การชลประทาน, การรถไฟ การโฆษณา, การประชาสัมพันธ์, กฎหมาย ฯลฯ,

¹Zelko, Harold P. *Business and Professional Speech Communication*. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1965. Chap. 12

ความจริงแล้วการพูดหลังอาหารที่ดีที่สนุกนั้นไม่จำเป็นจะต้องตลกก็ได้ สำคัญอยู่ที่ว่าผู้พูดพูดตรงจุดเดียวกันกับที่ผู้ฟังคิดไว้หรือไม่ผู้พูดรู้จักวิธีพูดที่มีชีวิตชีวาหรือไม่?

การเตรียมและการพูดในงานเลี้ยงอาหารค่ำ การเตรียมและการพูดในงานเลี้ยงอาหารค่ำนั้นมีข้อแนะนำแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เลือกเรื่องพูดให้เหมาะกับความรู้ความสามารถของตน
  2. เตรียมเรื่องพูดให้พร้อม, ดี, มีเหตุผล, มีตัวอย่าง, มีข้อสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง, มีคำอ้างอิง, คำคม หรือสุภาษิต
  3. เตรียมเรื่องพูดให้เหมาะกับความสนใจของผู้ฟัง ให้เป็นแนวที่ให้ความรู้ ข้อคิดเห็นใหม่ ๆ และเร้าความสนใจ (fresh and stimulating)
  4. ถ้าต้องการใส่อารมณ์ขันในเรื่องควรจะศึกษาหรือปรึกษากับดาวตลกอาชีพ เพราะคนเหล่านี้ได้ฝึกฝนและเตรียมจน “จับเส้น” ผู้ฟังได้แล้วและคำขำขันที่จะใส่ในเรื่องนั้นควรจะทันสมัย กำลังเป็นที่นิยม เช่นสมัยหนึ่งนิยมพูดคำว่า “สบายมาก” “ไปได้สวย” “เราทำได้” ฯลฯ
- ผู้พูดเรื่องตลกขบขันหรือใส่อารมณ์ขันส่วนมากจะหาข้อมูลจากผู้ฟังนั่นเอง ก่อนขึ้นพูด ผู้พูดควรสนใจฟังเรื่องที่สมาชิกคุยกันในขณะที่รับประทานอาหารเพื่อจะได้ปรุงแต่งเรื่องบางเรื่องแล้วสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาที่เตรียมมา
5. เรื่องตลกที่นำมาเล่นควรเป็นเรื่องที่ผู้ฟังส่วนมากเข้าใจ ไม่มีประโยชน์ที่จะเสาะแสวงหาเรื่องหรือสำนวนตลก ๆ ที่ผู้ฟังไม่เข้าใจหรือไม่รู้ความหมาย
  6. ถ้าไม่แน่ใจในเรื่องตลกหรือสำนวนขำขันที่จะเล่าว่าเหมาะสมกับเรื่องและผู้ฟังหรือไม่ ผู้พูดควรตัดทิ้งไป
  7. ในขณะที่พูดควรคิดเสมอว่า ผู้พูดจะต้องให้อาหารทางใจแก่ผู้ฟังด้วยการพูดและเพื่อไม่ให้ผู้ฟังหลับ ผู้พูดควรจะพูดอย่างมีชีวิตชีวา (น้ำเสียง) และแสดงท่าทางประกอบด้วย ถ้าผู้พูดสามารถทำให้ผู้ฟังสนใจเรื่องที่ตนพูด ผู้พูดก็ไม่จำเป็นต้องหาเรื่องตลกขำขันมาประกอบเรื่องพูดเลย
  8. ผู้พูดควรแสดงหรือเปิดเผยบุคลิกที่ดีของตนในขณะที่พูดควรมีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

9. เรื่องที่พูดนั้นควรจะสั้นแต่มีเนื้อหาเต็มไปด้วยความรู้ ข้อคิดที่มีเหตุผล คำคม ประชญา อารมณ์ขัน และผู้พูดควรจะจบเรื่องที่ตนพูดโดยทำให้ผู้ฟังมีความรู้สึกว่ายากฟังต่ออย่าจบเรื่องในลักษณะที่ผู้ฟังเบื่อหรือรำคาญ และรู้สึกอยากให้อจบเร็ว ๆ

การพูดในงานเลี้ยงอาหารค่ำเป็นการพูดในที่ประชุมชนแบบหนึ่งที่ไม่ง่ายนัก ใช้เวลาน้อย ผู้พูดนำเฉพาะบัตรจดหัวข้อไปด้วยเท่านั้นดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพูดจึงขึ้นอยู่กับการเตรียมและการฝึกฝนของผู้พูด

(ตัวอย่างการพูดแบบ *The Dinner Speech*)

ของ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์

ในงานเลี้ยงอาหารค่ำ ประจำปี ของสมาคมธนาคารไทย

14 กุมภาพันธ์ 2505

ท่านผู้เป็นประธาน ท่านสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษผู้มีเกียรติ

นี่เป็นวาระที่สาม ที่ท่านประธานและกรรมการแห่งสมาคมธนาคารไทยได้แสดง ขันติกรรมและเมตตาจิตให้เกียรติแก่ผม มอบหมายให้พูดแทนบรรดาแขกในงานประจำปีของสมาคม คำวันนี้ ผมใคร่จะชักนียบเรื่องดาวนพเคราะห์

เมื่อต้นเดือนนี้เอง พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระอังคาร พระพุธ พระพฤหัสบดี พระศุกร์ พระเสาร์ และพระเอกพระรองอีกดวงสองดวง เกิดโคจรเข้าสู่ราศีเดียวกันปุโรหิตโหราจารย์- ฤาษีชีปะขาวซีไพรไหญ่หน่อย คำนวณทราบเหตุไฉไลวุ่นหน้า ต่างชำระล้างร่างกายบริสุทธิ์ ร่าย- พระเวทสาธยายมนต์บ่นภาวนามิให้เกิดภัยพิบัติขึ้นแก่ประชาชนในโลกเรา บ้างก็หอบน้ำเต้า- หอบยามป็นป้ายขึ้นไปบนเขาหิมพานต์เพื่อให้พ้นภัย บ้างก็กล่าวทักท่านนายกรัฐมนตรีในประเทศ- หนึ่งให้ระวังอันตรายจงหนักบ้างก็โฆษณาเหตุร้ายให้ประชาชนเกรงกลัวเสียจนพระมหากษัตริย์- อีกประเทศหนึ่งต้องรับสั่งให้จับกุมตัวไปจองจำได้ทุกขเวทนาเห็นทันตาก็มี ผลทั้งนี้ สรุปแล้ว- มีอะไรเท่าที่ผมรวบรวมข่าวมาได้ก็คือ ประเทศมหาอำนาจแห่งหนึ่งต้องระงับการส่งมนุษย์- ขึ้นไปสู่อวกาศไว้ชั่วคราว ในระยะนั้นประเทศมหาอำนาจอีกแห่งหนึ่งจะต้องระงับหรือไม่ระงับ- ไม่ปรากฏ ปรากฏแต่ว่าเงียบกริบไป ส่วนในประเทศมหาอำนาจอีกประเทศหนึ่งนั้น มี *พระ- โภษาริบัติ* ใจเมตตาปรานี เห็นเป็นเทศกาลตรุษจีนอนุญาตให้นายธนาคารปิดธนาคารได้ เป็นที่- นิยมชมชื่นในหมู่ชาวธนาคาร อยากให้ดาวนพเคราะห์โคจรมาบรรจบกันเช่นนี้อีกบ่อย ๆ คงจะดี

จะกล่าวถึงดาวนพเคราะห์กลุ่มหนึ่ง สมญาว่า พระราคะ ลอยตุบุดตุเปื่อยกลางหา
บางดวงก็สูง บางดวงก็ต่ำ ดาวพระราคะ เหล่านี้พิสดารนักอยู่ราศีไหนไม่ว่าราศีสูงหรือราศีต่ำ
ต้องมีมนุษย์เคี้ยวเชษฐเทวดา อยู่สูงก็พร่าอยู่ต่ำก็ดำ พระราคะ บางดวง พระโกษาธิบดีท่าน
เอา พระภักษ์ ขึ้นขับเลยลอยสูงขึ้นไปพระราชาราชฎาธิษัไพรเจริญพรท่านโกษาธิบดีไปตาม ๆ
กันทั้ง ๆ ที่ พระฤาษีก็หาใช้อื่นไกลไม่ เป็นดาวบริวารในกลุ่ม พระวิฆเนศวร นั่นเอง พระราคะ
บางดวงในท้องฟ้าเมืองไทยที่ลอยสูงกว่าท้องฟ้าเมืองอื่น ๆ ทั่วโลกแต่พอคล้อยต่ำลงมานิดหน่อย
ฤาษีท่านบำเพ็ญตะบะเสกคาถาไล่จะให้สูงขึ้นให้ได้ ยังไม่ใคร่จะมีใครเจริญพร พระราคะ บาง
ดวงยุ่งยากสัมพันธ์กันสามัญชนน้อยนักจะเข้าใจได้เช่น พระราคะฟ้า พอจะลอยสูงขึ้น อาณา
พระราชาราชฎาสวดยับ พระเศรษฐการบดี บันดาลให้ต่ำลงมาน้อย ชาวตักศิลาที่เป็นช่างทอ
เริ่มรำมรดจะแก้ไขด้วยวิธีดึงเอา พระราคะด้วย ลงมาน้อยพอจะสบอารมณ์ช่างทอ เหล่า
ช่างปั้นด้วยสวดปาฏิโมกข์เลย ถ้าจะชักเอา พระราคะฝ่าย ลงมาให้คู่ควรกับ พระราคะด้วย บรรดา
ชาวเกษตรคงจะสวดบังสุกุลเลย ตกลง พระโกษาธิบดี พระเศรษฐการบดีเห็นดาว

ยังมี พระราคะ อีกหมู่หนึ่ง เรียกว่า พระราคะอาหาร ในระยะนี้เกิดอัศจรรย์ พระ
ราคะอาหาร ลอยสูงขึ้นผิดปกติ ท่านจะสังเกตเห็นหรือเปล่าไม่ทราบ เฉพาะอย่างยิ่ง พระราคะ
เนื้อโค พระราคะเนื้อสุกร ถ้านักปราชญ์ส่องกล้องดูให้ดีจะเห็นว่ามีความกำลังไล่ขับขึ้นไปเรื่อย ๆ
ดาวนี้นักดาราศาสตร์แน่ใจว่า ไม่ใช่ ดาวผู้เลี้ยง และไม่ใช่ ดาวลูกเขียง สันนิษฐานว่า อยู่ใน
ประเภท ดาวคนกลาง

ท่านผู้เป็นประธาน ที่ผมนำเรื่องดาราศาสตร์มาพูดในคำวันนี้ ขอประทานอภัยอย่า
เพ็งคิดว่า ผมพูดเพื่อเจื่อนอกเรื่อง ดาวประจำเมืองของไทยเฉพาะอย่างยิ่งของนายธนาคาร คือ
ดาวพระพัฒนา และ ดาวพระเสถียรภาพ ถ้าปล่อยให้ พระราคะลอยตุบุดตุเปื่อยตามยถากรรม และ
ปล่อยให้ดาวบางดวงแทรกแซงตามอำเภอใจแล้วคงจะชน ดาวพระเสถียรภาพ สะบั้นแล้ว ดาว
พระพัฒนา จะอยู่ได้อย่างไร

ฉะนั้น ขอเชิญสมณชีพราหมณ์อาณาประชาราษฎร์ทั้งหลาย พึงยึดมั่นในคาถา 2
ข้อ ซึ่งฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้โปรดให้ไว้ตั้งแต่ปี 2502 คือ “ขอให้ท่านร่วมมือกับข้าพเจ้า ได้
ช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมืองและทำความผาสุกให้แก่ประชาชน โดยเต็มสติปัญญา
และความสามารถ” (27 เมษายน) และ “ข้าพเจ้าจะต้องขอให้สมัชชาปฏิวัตินี้เป็นสมัชชามือสะอาด”
(12 ตุลาคม)

ท่านผู้มีเกียรติที่รับเชิญมาเป็นแขกในค่ำวันนี้ ผมขอเชิญชวนให้ท่านยกแก้วขึ้น เพื่อ
ความรุ่งเรืองแห่งสมาคมธนาคารไทย

หมายเหตุ จะเห็นว่าการพูดหลังอาหารค่ำที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ ถูกต้องตามหลักการ นั่นคือให้ความรู้
ที่ทันสมัย (เกี่ยวกับราคาสินค้า) และเพิ่มความตลกหรืออารมณ์ขัน (humour) ด้วย

2.3 การกล่าวอวยพรวันคล้ายวันเกิด

งานทำบุญวันคล้ายวันเกิดถือได้ว่าเป็นประเพณีสากล ปรากฏว่าเกือบทุกชาติทุกภาษามีการทำบุญคล้ายวันเกิด เช่นชนชาวจีนนิยมทำบุญคล้ายวันเกิดในหมู่ชนชั้นสูง เรียกว่า “เซยิด” ฝรั่งเศสก็มีประเพณีจัดทำ เรียกว่า “Birthday” สำหรับคนไทยถือเป็นประเพณีสำคัญสำหรับพระมหากษัตริย์ได้จัดเป็นราชพิธี เรียกว่า พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ส่วนเจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ส่วนมากได้จัดทำบุญคล้ายวันเกิดเช่นเดียวกัน คนไทยทั่วไปมีทำกันบ้างเมื่อครบ 5 รอบ คืออายุ 60 ปี โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของบุตรหลานที่ควรร่วมกันจัดเพื่ออวยพรให้พร เป็นการแสดงกตัญญูทดแทน

การกล่าวอวยพรวันคล้ายวันเกิด

ตามประเพณีนิยม มีการกล่าวอวยพรเมื่อเสร็จหรือจวนเสร็จจากการรับประทานอาหาร และผู้ถูกเชิญก็มักจะถือเอาผู้ที่มีอาวุโสในที่ประชุมหรือบางทีก็เป็นบุตรหัวปี หรือมิเช่นนั้นก็เชิญเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเป็นผู้กล่าวต่อจากนั้น ผู้ทำบุญวันเกิดจะกล่าว ขอบคุณแก่บรรดาแขกที่ได้รับเชิญ ในการกล่าวในพิธีเช่นนี้นิยมพูดปากเปล่า² (ไม่ถือต้นฉบับไปด้วย)

หลักการกล่าวอวยพร

1. คำปฏิสันถาร
2. กล่าวรู้สึกเป็นเกียรติที่มีโอกาสกล่าวอวยพร
3. การสร้างคุณงามความดีหรือพูดถึงความสัมพันธ์ที่ผู้พูดมีต่อบุคคลนั้น
4. การเป็นที่พึงของบุตรหลาน
5. อวยพรให้มีความสุข

---

²จันต์ ริกการดี คู่มือนักปกครองว่าด้วยการจัดและการกล่าวในงานพิธีต่าง ๆ พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2506 หมวด 5
หมายเหตุ ตัวอย่างต่อไปนี้ส่วนใหญ่ได้นำมาจากหมวด 5 แต่ได้แก้ไขบางตอนให้ทันสมัยขึ้น

(ตัวอย่าง)

คำกล่าวอวยพรคล้ายวันเกิดผู้อาวุโส

ท่านผู้มีเกียรติที่รักและนับถือ

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับมอบให้เป็นผู้กล่าวคำอวยพรแด่ (กล่าวนาม) .....เนื่องในการที่มีอายุครบ.....รอบ รวมอายุได้.....ปี และวันนี้เป็นวันคล้ายวันเกิดซึ่งถือตามประเพณีว่าเป็นวันศิริมงคล บรรดาพวกเราทั้งหลายและบุตรหลานของ (กล่าวนาม)..... มีความปีติยินดีเป็นอย่างมากที่ท่านมีอายุมั่นคงขวัญยืน ทั้งมีปณิธานใคร่จะให้ท่านมีอายุยืนนานเพื่อเป็นร่วมโพธิ์ร่วมไทรแก่บุตรหลานและพวกเราสืบไป จึงได้มาร่วมกันในวันนี้ ก็ด้วยเจตนาที่จะอำนวยการให้ท่านมีความสุขปราศจากทุกข์ทั้งมวล

ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าใคร่ขอกล่าวว่า (กล่าวนาม).....ได้สร้างคุณงามความดีในระยะชีวิตของท่านที่ผ่านมา อันก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมและเกิดประโยชน์แก่บุตรหลานมากมาย กล่าวคือ (กล่าวนาม).....ได้ร่วมสร้างสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่สาธุชนในด้านการศาสนา เป็นต้นว่า.....

ได้สร้างสาธารณประโยชน์อันถือได้ว่าเป็นการสาธารณกุศลได้แก่.....

และได้ประพฤติดีประพฤติชอบ ตั้งหน้าประกอบกิจการอันเป็นหน้าที่ด้วยความอุตสาหะ ถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีของบุตรหลานและบุคคลโดยทั่วไป ส่วนที่ว่าได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุตรหลานนั้นเล่า อาจกล่าวได้ว่า (กล่าวนาม)..... ได้ต่อสู้กับชีวิตในการประกอบกิจจนมีฐานะรุ่งโรจน์เปรียบพร้อมด้วยความสุขสมบูรณ์ ได้สร้างหลักฐานทั้งสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ดังปรากฏอยู่แล้วนี้ เป็นการสร้างฐานะหรือความมั่นคงให้แก่บุตรหลานในโอกาสต่อไป จึงนับว่า (กล่าวนาม).....ได้สร้างคุณงามความดีในด้านวงศ์ตระกูลได้ด้วยดี

โดยที่ (กล่าวนาม).....ได้ทำหน้าที่บิดาตามหน้าที่โดยสมบูรณ์ดังกล่าวนมาแล้ว (กล่าวนาม).....จึงเป็นร่วมโพธิ์ร่วมไทรเป็นอย่างดีท่านได้ป้องกันคุ้มครอง ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่บุตรหลานและบุคคลทั่วไป ด้วยเหตุนี้บุตรหลานของท่านและพวกเราทั้งหลายจึงมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่ใคร่จะให้ท่านมีอายุมั่นคงขวัญยืนตลอดไป หากจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่

อาจคลงบันดาลให้เป็นไปตามเจตน์จำนงนี้ได้ หรือมีนายแพทย์สามารถเยียวยาให้เกิดผละกำลัง
เปลี่ยนจากวัยชรามาเป็นหนุ่มได้แล้ว เป็นที่เชื่อได้ว่าความสำเร็จนี้จะสมหวังด้วยความ
พร้อมใจของบุตรหลาน และเมื่อความหวังดังกล่าวแล้วยังไม่เกิดขึ้น เราจึงได้แต่ขอวิงวอนคุณ-
พระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในโลก จงคลงบันดาลให้.....มีอายุยืนนาน ปราศจากโรค-
ภัยไข้เจ็บภัยอันตรายทั้งมวล มีความสุขสำราญ ศิริสวัสดิ์พัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผลทุกประการ

2.4 คำกล่าวตอบคำอวยพรวันคล้ายวันเกิด

เป็นมรรยาทของผู้ได้รับคำอวยพรที่จะต้องกล่าวตอบ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการกล่าวขอบคุณ การกล่าวตอบคำอวยพรมีลักษณะดังนี้

1. คำปฏิสันถาร
2. กล่าวความรู้สึกขอบคุณผู้ที่มาร่วมงานและมีส่วนจัดงาน
3. ขออภัยความบกพร่องในงานนั้น
4. อวยพร

(ตัวอย่าง)

คำกล่าวตอบของเจ้าของวันเกิด

ท่านผู้มีเกียรติที่นับถือและบุตรหลานที่รักทั้งหลาย

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูงในชีวิต ในการที่บุตรหลานได้พร้อมใจกันจัดงานทำบุญวันเกิดให้แก่ข้าพเจ้าในวันนี้ และรู้สึกภาคภูมิใจในการที่มีบุตรหลานได้แสดงกตัญญูทศเวทที่คุณซึ่งเป็นคุณธรรมอันจะสร้างความผาสุกแก่สังคมในโลกเสรีประชาธิปไตย โลกจะยั่งยืนอยู่ได้ก็ด้วยบุคคล 2 จำพวกคือ บุพการี และกตัญญูทศเวท ฉะนั้นการที่บุตรหลานของข้าพเจ้าได้แสดงออกในครั้งนี้ จึงเป็นการสมควรแก่การยกย่องสรรเสริญอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอขอบใจแก่ลูกและหลานที่รักของข้าพเจ้า

ในการที่ท่านผู้มีเกียรติได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาร่วมในงานทำบุญคล้ายวันเกิดของข้าพเจ้าและอำนวยการให้แก่ข้าพเจ้าดังได้แสดงมาแล้วนั้น ข้าพเจ้าขอรับพรด้วยความปิติยินดีและขอขอบคุณโดยทั่วถึงกัน ความไมตรีจิตของท่านที่มีต่อข้าพเจ้าในครั้งนี้ จะจารึกไว้ในความทรงจำตลอดไป

ในที่สุดนี้ เพื่อความสุขสวัสดิ์พัฒนามงคลแก่บุตรหลานของข้าพเจ้าและท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ข้าพเจ้าขอวิงวอนอัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย จงคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายทั้งมวล และจงดลบันดาลให้เพียบพร้อมด้วยจตุรพิธพร คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ และให้มีปฏิภาณ ภนสารสมบัติอันพึงปรารถนาทุกประการ

2.5 การกล่าวอวยพรในงานมงคลสมรส

การกล่าวอวยพรแก่คู่สมรส โดยปกติจะกล่าวภายหลังการรับประทานอาหารเสร็จแล้ว หรือขณะที่รับประทานของหวานอยู่ ขบวนการในการกล่าวที่เป็นประเพณีใช้กันทั่วไป เจ้าภาพฝ่ายชายหรือหญิงหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียวกล่าวขอบคุณแขกผู้ได้รับเชิญและขอภัยในสิ่งบกพร่อง ต่อจากนั้นจะมีการเชิญผู้อาวุโสกล่าวในนามของแขก เพื่ออวยพรให้แก่คู่สมรส แต่ส่วนมากเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอแล้วแต่กรณีเป็นผู้กล่าว โดยถือว่าเป็นผู้ใหญ่ในทางปกครองเสร็จแล้วเจ้าบ่าวเจ้าสาวกล่าวขอบคุณ

การกล่าวในงานพิธีมงคลสมรส

การกล่าวในงานพิธีมงคลสมรส นิยมกล่าวปากเปล่าไม่ใช่อ่าน จะต้องฝึกตั้งหัวข้อที่จะกล่าว และควรฝึกไว้ก่อนว่าจะกล่าวไปในแนวใด ทั้งนี้เพื่อมิให้เนื้อหาของเรื่องขาดตกบกพร่องไป

หลักการกล่าวอวยพร

1. คำปฏิสันถาร
2. กล่าวรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้ขึ้นกล่าวอวยพรในงานมงคลนั้น
3. ความสัมพันธ์ของผู้พูดกับคู่บ่าวสาว
4. ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต (ในการครองรัก)
5. อวยพร และชักชวนให้ดื่ม

(ตัวอย่าง)

กล่าวอวยพรในงานมงคลสมรส

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มากล่าวอวยพรแก่คู่บ่าวสาวในนามของบรรดาแขกผู้มาร่วมงานมงคลในวันนี้ แต่โดยที่ท่านผู้มีเกียรติได้ตั้งใจมาร่วมอวยพรแก่คู่สมรสด้วยความตั้งใจดี เพื่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในชีวิตสมรส ทั้งปรารถนาที่จะให้คู่สมรสมีความสุขในชีวิตตลอดไปก่อนที่จะได้กล่าวอวยพร ข้าพเจ้าขอให้คิดเตือนใจแก่คู่สมรสเพื่อเป็นหลักปฏิบัติคือนับตั้งแต่วันสมรสนี้ คู่สมรสได้ออกจากความปกครองและอ้อมอกของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง มีความอิสระในการดำเนินชีวิต และเป็นก้าวแรกที่จะต้องต่อสู้กับชีวิตเหมือนลูกนกนกูกาที่หัดบินโผขึ้นสู่อากาศ ซึ่งถือกันว่าเป็นการเปลี่ยนชีวิตจากเด็กมาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ คู่สมรสจะต้องผจญกับเหตุการณ์และปัญหาของชีวิตทุกด้าน เช่นปัญหาการครองชีพ ปัญหาในหน้าที่ของการเป็นพ่อแม่ที่ดีของลูก ปัญหาการส่งเสริมลูก และปัญหาเรื่องทรัพย์สินสมบัติหรือ

ความแน่นแฟ้น เพื่อนคู่คิดแก้ปัญหาต่างกล่าวของสามีก็คือภรรยาและของภรรยาก็คือสามี ฉะนั้น คู่สมรสจึงเป็นคู่ร่วมทุกข์ ร่วมสุข ร่วมสนุก ร่วมสบาย ไม่มีใครจะสนิทชิดเชื้อเท่า ถ้าคู่สมรส มีความปรองดองกันดี รู้จักจิตใจซึ่งกันและกัน ปัญหาต่าง ๆ นั้นก็อาจขจัดเสียได้ไม่ยากนัก

การที่จะรู้จักจิตใจซึ่งกันและกันนั้น ควรจะได้สังเกตอุปนิสัยและนิสัยซึ่งกันและกัน และต่างฝ่ายโอนอ่อนผ่อนตามในด้านดี เช่น สามีเป็นคนชอบสะอาดเรียบร้อย ความเป็นระเบียบ ภรรยาควรฝึกให้มีนิสัยคล้ายตามไปหรือภรรยาเป็นผู้มีนิสัยรอบคอบละเอียดลออ สามีก็ค่อย ฝึกให้คล้ายตามไปเช่นเดียวกัน การปรับนิสัยของสามีภรรยาให้คล้ายตามกันในทางที่ดีนี้ โดย ทั้งสองฝ่ายยึดมั่นในความรักและความสุขของครอบครัวแล้วเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยากเลย

อนึ่ง การผ่อนสั้นผ่อนยาวซึ่งกันและกัน ให้ความคิดในกิจกรรมชีวิตสมรสหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่สร้างเสถียรภาพในชีวิตสมรสส่วนหนึ่ง

ในเรื่องอารมณ์ของคนนั้นย่อมผันแปรไปตามเหตุการณ์ อารมณ์ที่อาจก่อความไม่สงบในครอบครัว ได้แก่ อารมณ์โกรธ อารมณ์เกลียด อารมณ์เสียใจหรือเศร้าโศกมูลเหตุแห่งการเกิดอารมณ์เหล่านี้ อาจเกิดจากเหตุการณ์ซึ่งก่อให้เกิดความไม่พอใจ อารมณ์เกลียดและอารมณ์โกรธจะเกิดง่ายแก่บุคคลที่เป็นโรคบางอย่างเวลาเหนื่อย, เวลาหิว เวลากระหาย, เวลาแดดร้อน หรืออากาศร้อนจัด การดับอารมณ์ต้องดับตามมูลเหตุ ประกอบด้วยความเยือกเย็นอ่อนหวาน การเอออกเอาใจ บางท่านแนะนำว่า ยานานดีที่สุดคือ ถ้อยคำที่เคยใช้แสดงความรักต่อกันเมื่อสมัยเป็นคู่รักกันนั้น บำบัดอารมณ์ร้ายได้วิเศษ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อฝ่ายหนึ่งเป็นไฟอีกฝ่ายหนึ่ง ต้องเป็นน้ำ น้ำย่อมดับไฟได้

สิ่งสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง คือ ทั้งสองฝ่ายควรพยายามสร้างที่ดีให้กันและกัน เช่น การคิดถึงกันในยามห่างไกล การเห็นอกเห็นใจกันในยามทุกข์ร้อน การแสดงความเป็นห่วงใยในยามเจ็บป่วยหรือมีเหตุร้าย การยกย่องชมเชยกัน การซื้อของฝากให้แก่กัน การเคารพต่อผู้ใหญ่ และญาติอีกฝ่ายหนึ่ง การต้อนรับเพื่อนของอีกฝ่ายหนึ่งด้วยดีเหล่านี้ถือว่าต่างฝ่ายต่างปรารถนาดีต่อกัน เป็นสิ่งที่สามีและภรรยาควรมีความสนใจปฏิบัติเป็นพิเศษ แต่การแสดงความหึงหวงจนเกินขอบเขต เป็นการสร้างความรำรอน จึงควรงดเว้น

ตามที่กล่าวมาแล้วนี้ หวังว่าจะพอเป็นแนวทางแก่คู่สมรสที่จะสร้างความผาสุกแก่ชีวิตสมรส

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก จงดลบันดาลให้คู่สมรสจงประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา มีความสุขในชีวิตสมรส มี

ความมั่นคงในการครองรัก มีความเกษมเปรมปรีดีในการครองเรือน และมีความไพบุลย์ในการครองทรัพย์ ทั้งปราศจากโรคภัยพิบัติ มีความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผลทุกประการ

หมายเหตุ การกล่าวอวยพรในงานสมรสควรพิจารณาบางประการดังนี้

1. ไม่ควรใช้เวลาเกิน 10 นาที ปกติแล้วจะใช้เวลาประมาณ 5-7 นาที
2. ถ้าแขกที่มาร่วมงานขาดความสนใจ ก็ควรพูดให้รวบรัดยิ่งขึ้น อาจพูดเฉพาะการแสดงความรู้สึกเป็นเกียรติแล้วอวยพรเลยก็ได้
3. ถ้าแขกที่มาร่วมงานเป็นชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งภาษาไทยไม่ใคร่เข้าใจ ก็ควรพูดให้รวบรัดขึ้น (ถ้าพูดเป็นภาษาไทย)
5. การแนะนำในการครองรักนั้น ควรพูดเพียงหลักการที่สำคัญอย่างย่อ ๆ

2.6 การกล่าวอวยพรในวันขึ้นปีใหม่

งานวันขึ้นปีใหม่นั้นว่าเป็นงานที่ทุกคนก็มีความยินดีที่จะอำลาปีเก่าไปสู่ปีใหม่โดยมุ่งหวังในชีวิตที่ดีกว่า ผู้นำในหน่วยงานต่าง ๆ มักจะต้องขึ้นกล่าวอวยพรให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

หลักการกล่าวอวยพร ผู้ที่จะขึ้นกล่าวอวยพรในวันขึ้นปีใหม่ควรมีการเตรียมตัวให้พร้อมทั้งด้านการเขียนเนื้อหา การฝึกซ้อม และการรักษาบุคลิก (ไม่ดื่มสุรามากเกินไป) ปกติแล้วจะพูดปากเปล่า (ไม่ถือต้นฉบับไปด้วย)

การเตรียมเนื้อหา ผู้กล่าวอวยพรควรยึดหลักดังนี้

1. กล่าวคำปฏิสันถาร
2. กล่าวถึงชีวิตในปีเก่าที่ผ่านมา
3. กล่าวถึงการเริ่มต้นชีวิตในปีใหม่ให้ดำเนินไปด้วยดี
(หรืออาจกล่าวถึงสถานการณ์ของโลกในปัจจุบัน และการช่วยสร้างสันติ)
4. อวยพร

(ตัวอย่าง)

คำกล่าววอวยพรในวันขึ้นปีใหม่

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ย่อมเป็นที่น่ายินดีปรีดาในการที่ท่านทั้งหลายได้ผ่านชีวิตการต่อสู้ในรอบปี.....มา ด้วยดีไม่ว่าในการประกอบอาชีพใด ๆ หรือกระทำการกิจการใด ๆ ย่อมจะมีอุปสรรคขัดขวางบ้างไม่ มากก็น้อย การที่ได้ผ่านพ้นอุปสรรค หรือ ฝ่าฟันอุปสรรคมาได้ จึงเป็นสิ่งที่ควรภาคภูมิใจ และ นับว่าเป็นโชคลาภที่ควรพึงพอใจ นอกจากนั้นการที่ดำรงชีวิตอยู่ได้มาครบรอบปีโดยปราศจาก โรคภัยรายนั้น นับว่าเป็นลาภอันประเสริฐสมดังคำกล่าวในพุทธภาษิตว่า “อโรคยาปรมา ลาภ ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ”

เพื่อให้พวกเราทั้งหลายได้ดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตในปีใหม่นี้ ด้วยความราบรื่น ปราศจากทุกข์ โรคภัย และไข้เจ็บทั้งหลาย จึงขอได้โปรดตั้งปณิธานและตั้งจิตยึดมั่นในคติ- ธรรมทางศาสนา กล่าวคือละเว้นจากความชั่วทั้งหมด ประกอบแต่คุณธรรมความดีและทำให้ จิตใจบริสุทธิ์ผ่องใส ถ้าจะมีสิ่งใดอันเป็นเหตุให้เกิดความเศร้าหมองในรอบปีที่แล้วหรือจะมี สิ่งใดบกพร่องผิดพลาดในปีเก่า ก็ขอให้พวกเราได้เริ่มต้นชีวิตด้วยการละทิ้งสิ่งที่เศร้าหมอง และความไม่ดีไม่งามสุดสิ้นไปตามปีเก่า มาเริ่มต้นสิ่งที่ดีใสบริสุทธิ์ผุดผ่องในปีใหม่ คือ พ.ศ..... นี้

ในโอกาสอันเป็นศุภมงคลแห่งวันขึ้นปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าขอเชิญชวนท่านทั้งหลาย ตั้ง จิตอธิษฐานรำลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านเคารพนับถือ ได้ ครอบงำคุ้มครองพวกเราทั้งหลายและครอบครัว จงเปรียบพร้อมด้วยคุณธรรมอันดีงาม และถึง พร้อมด้วย จตุรพิภพ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดจนมีทรัพย์สมบัติ มีกำลังกายและ กำลังใจในอันที่จะประกอบอาชีพ เพื่อความสมบูรณ์ทั้งกายและใจเทอญ.

คำปราศรัย ของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

นายกรัฐมนตรี
แต่พี่น้องประชาชนไทย
เนื่องในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2524

พี่น้องชาวไทยที่รักทั้งหลาย

ในวาระดิถีวันขึ้นปีใหม่ นอกเหนือไปจากคำอวยพรของผมแล้ว ผมใคร่ขอเชิญชวนท่านทั้งหลายได้มาร่วมทบทวนและรับรู้ปัญหา ซึ่งเราได้ประสบกันมาเพื่อเป็นพื้นฐานในการช่วยกันพิจารณาแสวงหาแนวทางการแก้ไขต่อไปในอนาคต

ผมเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะเสนอข้อคิดและเจตนารมณ์ของรัฐบาลนี้เกี่ยวกับปัญหาทั้งที่เป็นเรื่องเฉพาะหน้าและที่เป็นเรื่องพื้นฐานของบ้านเมืองซึ่งจะต้องใช้เวลาช่วยกันแก้ไขในระยะยาว

สำหรับปัญหาเฉพาะหน้านั้น ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้วว่า ประเทศเราได้รับผลกระทบจากการขึ้นราคาน้ำมัน ทำให้ปัญหาที่เราเผชิญแล้วยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะภาวะค่าครองชีพสูง และสินค้ามีราคาแพงขึ้นเหล่านี้ ผมขอเรียนยืนยันว่ารัฐบาลจะพยายามและจะแน่วแน่ต่อไปที่จะดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อขจัดปัดเป่าปัญหาต่าง ๆ โดยมุ่งถึงประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก ผมใคร่เรียนว่าการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้นอกจากมาตรการทางด้านของรัฐบาลแล้ว พี่น้องประชาชนเองก็สามารถช่วยกันบรรเทาให้ผ่อนคลายลงไปได้มากทีเดียว หากจะพร้อมใจกันปรับค่านิยมกันเสียใหม่ให้เกิดนิสัยประหยัดโดยปรับสภาพความเป็นอยู่และการใช้จ่ายให้เหมาะสมแก่สถานการณ์บ้านเมือง ในเรื่องนี้ตัวผมเองและผู้ร่วมคณะรัฐบาลก็จะถือเป็นหลักปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่นเดียวกับพี่น้องประชาชนด้วย

พี่น้องที่รักทั้งหลาย ปัญหาที่เป็นพื้นฐานระยะยาวและสำคัญยิ่งยวด ก็คือ ปัญหาชนบทของเราซึ่งจำเป็นต้องมีการทบทวนและกำหนดแนวทางที่เหมาะสมและถูกต้องก่อนอื่น เราจะต้องยอมรับสภาพความเป็นจริงว่าสังคมของเราเป็นสังคมเกษตร แนวทางการพัฒนาประเทศที่จะพึงเป็นไปได้อย่างสัมฤทธิ์ผล จึงขึ้นอยู่กับขีดความสามารถทางด้านเกษตรกรรมเป็นเบื้องต้น

แรก ดังนั้นเป้าหมายหลักของนโยบายและแผนพัฒนาที่ถูกที่ควรจึงจะต้องมุ่งบูรณะสร้างเสริมขีดความสามารถของเกษตรกร ผู้ได้ชื่อว่าเป็นกระดูกสันหลังของชาติให้มีโอกาสและช่องทางที่จะยกระดับฐานะรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นสืบไป

ยิ่งกว่านั้นการพัฒนาประเทศในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา ซึ่งความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศในอัตราเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 7 นั้น ปรากฏว่าผลประโยชน์จากการพัฒนาที่รวดเร็วนี้ตกอยู่ในเขตเมืองเป็นส่วนใหญ่ บรรดาชาวชนบทซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ มีเพียงส่วนน้อยที่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาจนกระทั่งอยู่ในสภาพที่พอจะสามารถช่วยตัวเองได้บ้าง เช่น ชาวชนบทที่อยู่ในเขตชลประทานสมบูรณ์แบบ เป็นต้น แต่ชาวชนบทส่วนใหญ่ยังได้รับประโยชน์จากการพัฒนาน้อยมากหรือบางส่วนก็แทบจะไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเลย ประชาชนเหล่านี้ยังอยู่ในสภาพยากจนและยังไม่สามารถจะช่วยตัวเองได้ จากข้อมูลเท่าที่เรามีอยู่ชี้ให้เห็นว่า ชาวชนบทที่จัดว่าอยู่ในฐานะยากจนมีอยู่ถึงกว่า 10 ล้านคน ที่ร้ายยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะที่ดิน แหล่งน้ำ และป่าไม้ ซึ่งเคยอยู่ในสภาพอุดมสมบูรณ์และได้เคยมีส่วนในการบรรเทาปัญหาความยากจนของคนชนบทส่วนหนึ่งในอดีตได้ทรุดโทรมลงตามลำดับ สถานการณ์เช่นนี้จะมีผลทำให้ชาวชนบทส่วนที่ไม่อยู่ในฐานะที่จะช่วยตัวเองได้อยู่แล้วต้องมีภาวะยิ่งขึ้น สภาพความเหลื่อมล้ำและยากจนดังกล่าว ย่อมไม่ใช่สิ่งที่พึงประสงค์อย่างแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นมองในแง่ของจริยธรรม หรือจากแง่ของเศรษฐกิจ และถ้าปล่อยทิ้งให้เป็นปัญหาสะสมพอกพูนต่อไปแล้ว ในที่สุดย่อมจะบังเกิดผลกระทบร้ายแรงต่อฐานะความมั่นคงของประเทศอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

แม้การพัฒนาชนบทจะได้กระทำกันมานาน และเป็นทีกล่าวขวัญถึงตลอดมาไม่ขาดสาย แต่น่าเสียดายที่แผนพัฒนาฯ ในอดีตมักจะมีมองชนบทในแง่ที่มีความสำคัญเป็นอันดับรองกลับไปมุ่งเน้นความเจริญเติบโตเป็นส่วนรวมเป็นอันดับสูงสุด ดังนั้นทรัพยากรที่จัดสรรให้แก่การพัฒนาชนบทจึงมักจะเป็นส่วนที่เหลือจากการพัฒนาในด้านอื่น ๆ แล้ว นอกจากนั้นชนบทยากจนยังถูกมองในทำนองเป็นการประสาตเคราะห์เป็นเหตุให้การพัฒนาชนบทเท่าที่เป็นมากระทำกันในรูปของการสงเคราะห์หยิบยื่นให้แก่ชาวชนบทเสียเป็นส่วนใหญ่ การมองปัญหาชนบททั้ง 2 ลักษณะนี้นอกจากจะไม่ช่วยแก้ปัญหาแล้วยังทำให้ปัญหาทับถมทวีคูณมากขึ้นเมื่อวันเวลาผ่านไปจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับทัศนคติในการมองชนบทเสียใหม่ กล่าวคือจะต้องหยิบยกปัญหาของชนบทขึ้นมาเป็นเป้าหมายอันดับแรกและจะต้องเน้นการพัฒนาโดยมุ่งยึดหลักการเพื่อให้ชาวชนบทสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง

ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องมีการปรับแนวทางการพัฒนาประเทศกันเสียใหม่ พร้อมทั้งระดมกำลังเงินและทรัพยากรอันจำกัดให้กระจายไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นชนบทที่ยิ่ง ๆ ขึ้นโดยลำดับแม้ว่าในช่วงระยะเวลาต่อไปสถานการณ์โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจอาจจะดีขึ้นบ้าง เนื่องจากการนำเอาทรัพยากรที่ค้นพบใหม่ เช่น ก๊าซธรรมชาติมาใช้ แต่การปรับสภาพพื้นฐานในชนบทดังกล่าวก็ยังคงมีความจำเป็นอยู่ เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาในช่วงเวลาต่อไป มิฉะนั้นแล้วการมีทรัพยากรในประเทศเพิ่มมากขึ้นอาจจะเป็นตัวก่อให้เกิดปัญหารุนแรงในด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมืองได้ง่าย ดังมีตัวอย่างให้เห็นแล้วอย่างชัดเจนบางประเทศ

นอกจากจะกำหนดให้การพัฒนาชนบทเป็นเป้าหมายที่มีความสำคัญสูงสุดแล้ว ยังจะต้องปรับแนวทางการพัฒนาชนบทที่มีมาแต่เดิม ให้เข้าสู่แนวทางใหม่ด้วย เพราะในระยะที่ผ่านมาการพัฒนาชนบทส่วนใหญ่เป็นการระดมทรัพยากรลงไปในจุดที่เห็นโอกาสในการเพิ่มผลผลิต ส่วนในพื้นที่อื่น ๆ เป็นการดำเนินงานตามปกติ วิธีการเช่นนี้ให้ผลดีแก่รายได้และการผลิตในเขตชนบทบางพื้นที่เท่านั้น แนวทางใหม่นี้จะมุ่งให้ประโยชน์ต่อชาวชนบทในพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาจนเพียงพอที่จะช่วยเหลือตนเองได้เป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด ที่รัฐจะต้องจัดสรรทรัพยากรลงไปให้ทั่วถึง โดยให้ความเอาใจใส่กับสาเหตุของปัญหาและความยากจนในที่ต่าง ๆ เป็นอันดับแรกอันเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ในกรณีนี้ รัฐบาลก็ได้ลงมือดำเนินการไปบ้างแล้ว โดยเร่งรัดให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการสำหรับแผนพัฒนาฉบับที่ 5 ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการจัดเตรียมในขณะนี้

การแก้ไขปัญหาชนบทตามแนวทางใหม่จะต้องยึดถือหลักเพื่อให้พี่น้องชาวชนบทสามารถช่วยเหลือตนเองและชุมชนได้อย่างแท้จริงในที่สุด เพื่อการนี้จึงจะต้องลดการทุ่มเททรัพยากรในรูปแบบที่จะไม่สร้างความสามารถของชาวชนบทในการผลิตอย่างแท้จริง เช่น การสร้างถนนกินความจำเป็นหรือการปลูกสร้างอื่น ๆ ซึ่งไม่ช่วยทำให้ชาวชนบทยากจนมีอาหารการกินที่อุดมสมบูรณ์ขึ้น โดยหันไปเพิ่มความพยายามที่จะเข้าใจและหาทางแก้ปัญหาที่ชาวชนบทเผชิญอยู่ให้หมดสิ้นไปให้จงได้ รัฐบาลตระหนักดีว่าชนบทไทยคือหัวใจของประเทศชาติ ถ้าชนบทอยู่ไม่ได้ประเทศชาติก็อยู่ไม่ได้ รัฐบาลนี้จึงถือว่าการพัฒนาชนบทเป็นภาระหน้าที่ที่พี่น้องประชาชนชาวไทยทุกกลุ่มทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นในภาครัฐบาลหรือเอกชน จะต้องร่วมมือร่วมใจกันทำให้บังเกิดผลอย่างจริงจังและต่อเนื่องตลอดไป อย่างน้อยก็ในระยะ 10 ปีข้างหน้า ผมจึงตั้งความหวังไว้ว่า แนวทางการพัฒนาชนบทใหม่จะเป็นการเปิดศักราชของทศวรรษ

แห่งการพัฒนาชนบท อันจะเป็นการสร้างหลักประกันให้เกิดเสถียรภาพและสันติสุขให้แก่พี่น้อง
ทั้งหลายและประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราสืบไป

2.7 การกล่าวเลี้ยงส่งเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการ (Farewells)

เมื่อมีข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานโยกย้ายหรือออกจากงาน เป็นประเพณีอย่างหนึ่งที่จะจัดงานเลี้ยงและมอบของที่ระลึกเพื่อแสดงความอาลัยในการจากไปของบุคคลนั้น

พิธีกรในงานเลี้ยงก็ตกแต่งสถานที่เพื่อเป็นเกียรติ จัดสถานที่สำหรับเลี้ยงอาหาร และเพื่อการรื่นเริง

ปกติแล้วเจ้าภาพหรือหัวหน้าหน่วยงานที่จัดเลี้ยงส่งจะเป็นผู้กล่าวคำอาลัยและอวยพร แล้วมีการมอบของที่ระลึก ต่อจากนั้นผู้ที่จากไปจึงกล่าวตอบเป็นอันเสร็จพิธี (บางครั้งก็จัดให้มีการแสดง หรือการลีลาศต่อ)

ผู้ที่กล่าวคำอาลัยและอวยพรควรยึดแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. กล่าวปฏิสันถาร
2. กล่าวถึงความสัมพันธ์ของผู้ที่จะจากไปกับผู้ที่อยู่
3. กล่าวถึงคุณความดีทั้งในด้านการงานและด้านส่วนตัวของผู้ที่จะจากไป
4. กล่าวถึงความอาลัยอาวรณ์ของผู้ที่อยู่
5. อวยพร (ให้มือนาคตก้าวหน้า และมีความเจริญ)

(ตัวอย่าง)

คำกล่าวเลี้ยงส่งเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการ ในนามเจ้าภาพ

ท่าน (ออกนามผู้ย้าย).....ที่นับถือ และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

กระผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ที่ได้รับมอบให้มากล่าวไว้อาลัยและอำวยพรแด่ (ออกนาม).....เนื่องในโอกาสที่ได้รับตำแหน่ง.....ที่.....

กระผมขอกล่าวด้วยความจริงใจว่า (ออกนาม).....เป็นผู้มีความสามารถเข้มแข็งต่อหน้าที่การงาน กล้ารับผิดชอบในหน้าที่ มีการประสานงานด้วยดี ข้อที่ควรยกมากล่าวเกี่ยวกับผลของงานก็คือ.....

.....
นี่แสดงให้เห็นว่า เป็นผู้ที่ตั้งใจสร้างความเจริญแก่ (หน่วยงานหรือประเทศชาติ) และสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนส่วนหนึ่ง ข้าพเจ้าไม่อาจกล่าวคุณงามความดีของท่านผู้นี้ให้สุดสิ้นได้ในเวลาเล็กน้อยจึงขอสรุปผลว่า (ออกนาม).....ได้สร้างคุณงามความดีไว้ให้แก่ที่นี้อย่างน่าสรรเสริญยิ่ง

ในด้านส่วนตัว ก็ปรากฏว่าเป็นผู้มีการติดต่อกับบุคคลทุกชั้น และสามารถเข้ากับคน
ทั่วไปได้ รู้จักจิตใจของคน และมีมนุษยสัมพันธ์ดี จึงเป็นที่ชอบพอรักใคร่ของเพื่อนร่วมงาน
และบุคคลโดยทั่วไป นอกจากนั้น (ออกนาม).....เป็นผู้มีอัธยาศัยละมุนละม่อมอ่อนโยน มี
อารมณ์รื่นเริง ได้ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ของบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี การไม่ถือเขาถือเรา ทำให้
เกิดมิตรภาพและความสนิทสนมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในหน่วยงาน

ด้วยคุณงามความดีในการทำงาน และด้วยบุคลิกภาพส่วนตัวของ (ออกนาม).....
พวกเราทั้งหลายจึงได้พร้อมใจกันจัดงานเลี้ยงไว้อาลัยในวันนี้เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความดี

ในการจากของ (ออกนาม).....เป็นการจากที่พวกเราทั้งหลายมีความอาลัยอาวรณ์
ถ้าหากมีสิ่งใดหรืออำนาจใดจะไม่ให้จากได้แล้ว เราก็จะบันดาลให้เป็นไปตามประสงค์ แต่เป็น
การสุคติวิสัยที่เราจะเหนี่ยวรั้งจึงได้แต่อาวรณ์ ความอาลัยอาวรณ์ย่อมจะฝังอยู่ในส่วนลึกของ
หัวใจพวกเรา ฉะนั้นเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกส่วนนี้ พวกเราจึงขอมอบของที่ระลึก
เล็ก ๆ น้อย ๆ จากน้ำใจของพวกเราทุกคน

ในโอกาสนี้ กระผมในนามของทุกคนในหน่วยงานนี้ (ออกชื่อ).....ขออัญเชิญคุณ-
พระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกจงดลบันดาลให้ (ออกนาม).....และ
ครอบครัว จงเดินทางไปรับตำแหน่งใหม่โดยสวัสดิภาพ และขอให้เจริญในหน้าที่การงานตลอดไป

2.8 การกล่าวมอบเครื่องมือ เครื่องใช้เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์

ในการมอบเครื่องมือ เช่นเครื่องมือแพทย์ วัสดุ เครื่องใช้ต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องมือ อุปกรณ์บริโภคนและยารักษาโรค เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์นั้นก็จะใช้หลักการดังนี้ คือ

1. กล่าวปฏิสันถาร
2. กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่มอบเครื่องมือให้
3. กล่าวถึงประโยชน์ที่จะได้รับ
4. เชิญให้รับของ

คำกล่าวมอบเครื่องอุปโภคบริโภค

เนื่องในวันรวมใจสู้แนวหน้า

ของ นางสาวยุวดี รักรธรรม

ณ ห้องบรรยายคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ 19 กรกฎาคม 2523

ท่านผู้บัญชาการกองพลที่สอง

ดิฉันในนามของสมาคมครูจังหวัดนครนายก มีความรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสนำเครื่องอุปโภคบริโภค มามอบให้แก่ท่านในวันนี้

ด้วยทางสมาคมครูมีความเห็นร่วมกันว่า ทหารและตำรวจชายแดน เป็นกำลังสำคัญของชาติ เป็นผู้สละความสุขส่วนตัว ยอมสละชีวิตเป็นชาติพลี เพื่อรักษาสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ให้ดำรงคงอยู่สืบไป ซึ่งคุณความดีนี้สมควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ ดิฉันและสมาคมมีความรู้สึกซาบซึ้งและขอบคุณ ทั้งตระหนักถึงหน้าที่ที่ทหารและตำรวจชายแดน ได้ปฏิบัติอยู่ จึงพร้อมใจกันจัดนำเครื่องอุปโภคบริโภค จากสมาคมครูจังหวัดนครนายก มามอบให้แก่ท่าน เพื่อเป็นกำลังใจต่อแนวหน้าผู้กล้าหาญของชาติ และเพื่อแสดงว่าพวกเราที่อยู่ในแนวหลังทุกคน มีความรู้สึกกระตือรือร้นถึงท่านเสมอ มีความห่วงใย และจะเป็นพลังร่วมกับท่าน จนถึงวินาทีสุดท้าย จะยึดมั่นในอุดมการณ์เช่นเดียวกับทหารและตำรวจชายแดน จะมิยอมให้ผู้ใดมาทำลายความมั่นคงของชาติ พวกเราจะช่วยท่านรักษาผืนแผ่นดินนี้ค่ะ ให้เหมือนกับบรรพบุรุษของเราที่ได้กระทำมาแล้ว

สมาคมฯหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สิ่งของเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อทหารและตำรวจชายแดน อันจะทำให้ได้รับความสะดวกในการใช้สอยและบริโภค ในยามที่ท่านต้องปฏิบัติหน้าที่ เพราะเครื่องบริโภคต่าง ๆ ที่นำมานี้ล้วนเป็นอาหารสำเร็จรูปที่รับประทานได้ทันทีโดยมิต้องเสียเวลาในการประกอบอาหาร ทั้งสามารถเก็บไว้ได้นาน ๆ เพราะบรรจุอยู่ในภาชนะที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว ซึ่งดิฉันและสมาคมมีความเห็นว่า อาหารเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต เพื่อความสมบูรณ์ของร่างกาย ซึ่งเท่ากับเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมพลังความสามารถพลังสมอง ให้กับกองทัพไทย

ดิฉันในนามของสมาคมครูจังหวัดนครนายก ขอมอบเครื่องอุปโภคและบริโภคเหล่านี้
แต่ท่านผู้บัญชาการกองพลที่สองเพื่อนำไปแจกจ่ายแก่บรรดาทหารและตำรวจชายแดน และได้
โปรดนำความระลึกถึง ความห่วงใย อีกทั้งเจตนารมณ์อันแน่วแน่ในการรักษาเอกราชจากพวก
เราซึ่งอยู่แนวหลังไปสู่ทหารและตำรวจชายแดนผู้กล้าหาญทุกท่านด้วย สมาคมขออัญเชิญ
อำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดุ่มครองเหล่าทหาร ตำรวจ
ชายแดนทุกท่านให้ปลอดภัยจากภัยพิบัติทั้งปวง และประสบผลสำเร็จในสมรภูมิ

ในโอกาสนี้ขอเรียนเชิญท่านผู้บัญชาการกองพลที่สองรับมอบของค่ะ

2.9 การกล่าวตอบของผู้ที่จะย้ายจากไป

ผู้ที่จะจากไปควรจะยึดแนวปฏิบัติในการกล่าวตอบดังนี้

1. กล่าวปฏิสันถาร
2. กล่าวขอบคุณที่ได้จัดงานขึ้น ตลอดจนคนที่ให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน
3. กล่าวถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างตนกับเพื่อนร่วมงาน
4. แสดงความอาลัย
5. อวยพร

(ตัวอย่าง)

คำกล่าวตอบของผู้ที่จะย้ายจากไป

ท่าน (ออกนามประธานจัดงาน) และท่านผู้มีเกียรติที่รักและนับถือ

กระผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ที่ท่านได้กรุณาจัดให้มีการเลี้ยงแสดงความอาลัยเนื่องในการที่กระผมได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง.....ที่.....

กระผมขอขอบคุณในไมตรีจิตที่จัดให้มีการเลี้ยงแสดงความอาลัย พร้อมทั้งได้มอบของที่ระลึกเพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งมิตรภาพ กระผมจะขอจารึกไว้ในส่วนลึกของหัวใจตลอดไป

ความจริงแล้วกระผมยังไม่อยากย้ายไปที่อื่น ทั้งนี้ก็เพราะกระผมได้รับความอบอุ่นจากบรรดาเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี ความเป็นกันเอง ความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน เป็นมิตรภาพอันฝังแน่นอยู่ในจิตใจที่ไม่อาจถอนได้ง่ายนัก นอกจากนั้นความเมตตากรุณาที่ผู้บังคับบัญชาได้ให้กระผมตลอดมา ทำให้กระผมทำงานไปได้โดยเรียบร้อย ความมีมิตรจิตมิตรใจดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ควรเกิดทุนและเป็นเครื่องผูกมัดจิตใจกระผมอย่างมาก

ความสัมพันธ์ที่ปรากฏในจิตใจกระผมในขณะนี้ ประดุจแม่เหล็กที่ดึงดูดเหล็กให้เข้ามาใกล้และติดแน่นอยู่ฉันใด กระผมซึ่งเสมือนเหล็กที่ถูกดึงดูดจากท่านที่เคารพนับถือ นั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การจากครั้งนี้ด้วยจิตใจพะวงพะวังห่วงหน้าห่วงหลัง ประดุจหนึ่งว่าจิตใจของกระผมไม่ได้ติดตามร่างกายไปดังคำพูดที่ว่า “ตัวไปใจอยู่” นี้เป็นความรู้สึกอันแท้จริงของกระผม

คุณงามความดีของกระผมที่ท่านปรารภเมื่อครูนี้นั้น กระผมขอขอบคุณอย่างมาก แต่ด้วยความจริงใจแล้วยังรู้สึกว่าการประพฤติปฏิบัติตนของกระผมและการสร้างความเจริญในหน้าที่การงานที่ได้ปฏิบัติมาแล้วนั้น ยังไม่สมตามเจตจำนงอันแท้จริง และเป็นที่ยังเชื่อได้ว่า คงจะมีสิ่งบกพร่องอยู่ไม่น้อย หากจะมีสิ่งใดผิดพลาดก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนใจต่อผู้-

ใด หรือในการปฏิบัติราชการก็ดี กระผมใคร่ขอร้องจากท่านที่เคารพนับถือด้วย

ในเมื่อกระผมจำจะต้องจากไปด้วยความอาลัยในบรรดาท่านผู้มีอุปการะคุณ และมีตรัสหายในครั้งนี้ กระผมขอปวารณาตัวว่า ถ้ากระผมพอจะรับใช้ท่านได้ก็ขอได้โปรดใช้ จะเป็นเกียรติแก่กระผมยิ่ง

ในโอกาสนี้กระผมขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงดลบันดาลให้ท่านประสบแต่ความสุขความเจริญทุกคน

3. การกล่าวเปิดงาน

ในงานพิธีต่าง ๆ ผู้นำมักถูกเชิญไปเป็นผู้เปิดงาน ซึ่งหมายความว่า จะต้องเป็นผู้กล่าวเปิดงานด้วย การกล่าวเปิดงานต่าง ๆ จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ต่างกันแต่ประเภทของงาน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่นำมาไว้นี้

3.1 การกล่าวเปิดงานพิธีสงกรานต์

วันสงกรานต์ คือเวลาที่พระอาทิตย์จะย่างขึ้นสู่ราศีเมษ เรียกว่ามหาสงกรานต์ วันต่อจากวันมหาสงกรานต์เป็นวันเนา คือวันที่พระอาทิตย์โคจรอยู่ระหว่างสองราศี คือมีนและเมษ และวันต่อมา เมื่อพระอาทิตย์โคจรเข้าสู่ราศีเมษแล้ว คือวันที่ 3 เรียกว่าวันเถลิงศกจุลศักราช ตามประเพณีนักชาดกฤษเนื่องในการขึ้นปีใหม่มอย่างเก่าของไทย กำหนดเป็น 3 วันดังกล่าวแล้ว ซึ่งถ้ากำหนดตามสุริยคติติดกันวันที่ 13, 14, 15 เมษายน

การกล่าวในวันสงกรานต์ โดยปกติมักจะกำหนดไว้ในวันแรก เป็นการกล่าวเปิดงาน และในโอกาสนั้นผู้อำนวยการจัดงานได้เชิญแขกมาร่วมพิธีเปิดงานด้วย หลังจากที่ผู้อำนวยการจัดงานได้กล่าวรายงานจบแล้ว ผู้เป็นประธานในพิธีจะกล่าวเปิดงานวิธีกล่าวเปิดงานนั้นมีแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. กล่าวปฏิสันถาร
2. กล่าวถึงความเป็นมาของวันสงกรานต์
3. กล่าวถึงความสำคัญของวันสงกรานต์
4. กล่าวอวยพรให้แก่ผู้ที่มาในงาน

(ตัวอย่าง)

คำกล่าวเปิดงานพิธีสงกรานต์

ท่านข้าราชการ พ่อค้าและพี่น้องที่รักทั้งหลาย

พิธีสงกรานต์นี้ เป็นพิธีเนื่องในการขึ้นปีใหม่อย่างเก่าของไทย ถือว่าเวลาพระอาทิตย์จะย่างขึ้นสู่วราศีเมษ เรียกว่ามหาสงกรานต์ ต่อจากวันมหาสงกรานต์เป็นวันเนา คือวันพระอาทิตย์โคจรอยู่ระหว่างราศีมีนกับเมษและต่อจากวันเนาเป็นวันเถลิงศก คือวันที่พระอาทิตย์ได้เข้าสู่ราศีเมษแล้ว ในการนี้得有พิธีทำบุญ และมีการเล่นรื่นเริงเป็นประเพณีของไทยในอดีต

เรื่องราวสืบต่อกันมาเป็นนิทานปรัมปรา ปรากฏในจารึกแผ่นศิลาประจำรูปเขียนที่วัดพระเชตุพนว่า ธรรมบาลกุมาร ตอบแก้ปัญหาของกบิลพรหมได้ถูกต้องทั้ง 3 ข้อ จึงเป็นเหตุให้กบิลพรหมยอมตัดศีรษะของตนเอง เพื่อเป็นการบูชากรรมบาลกุมาร แต่ศีรษะของท้าวกบิลพรหมนี้จะตั้งไว้ที่แผ่นดินไม่ได้ เพราะจะเกิดไฟไหม้ทั่วโลกธาตุ จึงให้บุตรทั้ง 7 องค์เอาพานมารับศีรษะไว้ แล้วแห่ทักษิณรอบเข้าพระสุเมรุ 60 นาที เสร็จแล้วเชิญไปประดิษฐานไว้ในมณฑปถ้ำคันธุลีเขาไกรลาส ครั้งถึงครบกำหนด 365 วัน นางเทพริดา 7 องค์ จึงผลัดเวรกันมาเชิญพระเศียรท้าวกบิลพรหมออกแห่ประทักษิณเข้าพระสุเมรุทุกปี นางเทพริดาที่ทำหน้าที่เชิญพระเศียรท้าวกบิลพรหมนี้เรียกว่านางสงกรานต์

จากนิทานที่เล่าสืบต่อกันมาข้างต้นและประกอบกับความเชื่อถือในทางโหราศาสตร์ ซึ่งคิดทางจันทรคติถือกันว่า ในวันที่พระอาทิตย์จะยกจากราศีมีนขึ้นสู่วราศีเมษ เป็นวันเปลี่ยนศักราชใหม่ จึงได้ถือเอาวันนี้เป็นวันสงกรานต์ และพิธีต่าง ๆ ในวันนี้สืบต่อกันมา จนกลายเป็นประเพณีนิยมทอดมาถึงรุ่นเราในปัจจุบันนี้ โดยปกติแล้วสงกรานต์มีระยะติดกันรวม 3 วัน คือวันสงกรานต์ วันเนา และวันเถลิงศก ซึ่งทั้ง 3 วันนี้ เจ้าพระยาธรรมาธิบดีได้เปรียบเทียบไว้อย่างน่าฟังว่า ถ้าจะเปรียบเทียบวันทั้ง 3 กับการขึ้นสู่เรือนแล้ว วันสงกรานต์เปรียบได้กับการขึ้นไปเพียงบันไดเรือน วันเนาเปรียบเหมือนการขึ้นไปถึงนอกชานเรือน และวันเถลิงศกซึ่งถือว่ามีวันเป็นพระยาวันเปรียบเหมือนการเข้าถึงในตัวเรือน

วันสงกรานต์นี้ ในสมัยโบราณก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะต้องอาศัยโหรทำนายทายเป็นปี ๆ ไปว่า วันใดเป็นวันสงกรานต์ วันใดเป็นวันเนา วันใดเป็นวันเถลิงศก นางสงกรานต์ชื่ออะไร และทำนายละเอียดตลอดถึงเกณฑ์พิรุณศาสตร์ เกณฑ์ภราทิกคุณ เกณฑ์ภัญญาหาร ครั้นต่อมาการประกาศสงกรานต์ในรัชสมัยพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้

ย่อการประกาศสงกรานต์ให้สั้นเข้า กล่าวคือ เพียงแต่บอกวันสงกรานต์ วันเนา วันเถลิงศก และ วันมูรธาภิเศกเท่านั้น ส่วนชื่อนางสงกรานต์และรูปร่างลักษณะตลอดทั้งรายละเอียดอื่น ๆ นั้น ท่านให้ดูได้จากรูปฉากรูปที่แขวนไว้ในท้องพระโรง และต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้คำนวณกำหนดวันสงกรานต์ไว้เป็นแน่นอน โดยไม่ต้องให้โหรทำนายทาย ซึ่งได้ถือปฏิบัติต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

พิธีสงกรานต์ ตามประเพณีนิยมของไทยเรา ได้วิวัฒนาการตามลำดับมาดังนี้ ในตอนแรกก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา ปรากฏหลักฐานในหนังสืออนพมาศว่า พิธีสงกรานต์ในสมัยนั้น ไม่ได้ทำเป็นนักขัตฤกษ์ใหญ่โตอะไร เพียงแต่มีวิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาและแจกเบี้ยหวัด เป็นพิธีในส่วนราชการโดยเฉพาะ ไม่ได้แพร่หลายไปถึงปวงประชาชน ครั้นต่อมาสมัยกรุงศรีอยุธยาปรากฏหลักฐานในจดหมายเหตุขุนหลวงหาว่าด ว่าสงกรานต์มีพิธีต่าง ๆ หลายประการ คือพิธีสงกราน พิธีสงน้ำพระ พิธีก่อวาลูกาเจดีย์ พิธีก่อพระทราย พิธีตีเข้าบิณฑน์ และมีการถวายเครื่องไทยธรรมแด่พระภิกษุสงฆ์ ในวันนี้บรรดาเจ้านายซึ่งเป็นลูกเธอ จะทรงเกี่ยวทรงตามเสด็จไปตีเข้าบิณฑน์ตามวัดต่าง ๆ พิธีสงกรานต์ในระยะนี้นับว่าเป็นระยะเริ่มต้นที่แพร่ไปสู่ประชาชน และได้ถือปฏิบัติสืบต่อมาไม่ขาดระยะ จนกลายเป็นประเพณีนิยมตกทอดมาถึงปัจจุบันนี้ และได้มีการตกแต่งต่อเติมให้แปลกและใหม่ เหมาะสมกับสมัยมาเป็นระยะ ๆ กล่าวคือได้มีการรื่นเริงสนุนสนานโดยการเล่นกีฬาต่าง ๆ ในบรรดาประชาชน ส่วนประเพณีเก่าบางอย่างซึ่งเห็นว่าล้าสมัยก็ถูกยกเลิกไป เช่น ประเพณีตีเข้าบิณฑน์ได้เลิกในรัชกาลที่ 4 และในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า สั่งให้รวมพระราชพิธีสัมพัจฉรฉินท์ พระราชพิธีศรีสังข์ปาน การถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา กับพระราชทานพิธีเสด็จคกงกรานต์เข้าเป็นพระราชพิธีอันเดียวกัน “พระราชพิธีตรุษสงกรานต์” อย่าลืม นอกจากนี้พิธีสงกรานต์จะวิวัฒนาการเพิ่มเติมประเพณีบางอย่างบางประการให้เป็นการสวยงามและเหมาะสมกับกาลสมัย

ในศุภวารดิถีอันมงคลฤกษ์เถลิงศกนี้ เพื่อความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคลแก่ท่านทั้งหลาย ข้าพเจ้าขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกจงบันดาลให้ท่านจงเจริญพร้อมด้วยจตุรพิพร คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ จะคิดสิ่งใดในทางที่ดีที่ชอบ จงสำเร็จสมความปรารถนาทุกประการ

4. การกล่าวเปิดสถานที่ต่าง ๆ (Dedication Speech)

การกล่าวเปิดสถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน, อาคาร บริษัท, ที่ทำการ, หอประชุม (hall), อนุสาวรีย์ ฯลฯ จะประกอบไปด้วยการรายงานการเปิดและการกล่าวเปิดของประธานในที่พิธี ปกติแล้วผู้กล่าวรายงานและผู้กล่าวเปิดจะพูดด้วยการอ่านจากต้นฉบับ

4.1 การกล่าวรายงานการเปิดอาคารเรียน

การรายงานการเปิดอาคาร โรงเรียนหรือโรงเรียนนั้นโดยปกติแล้วอาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่จะเป็นผู้กล่าวรายงานในรายงานนั้นจะกล่าวถึง

1. กล่าวปฏิสันถาร
2. กล่าวถึงความจำเป็นหรือประวัติของโรงเรียน
3. กล่าวถึงรายงานก่อสร้างและวิธีดำเนินการก่อสร้าง
4. ประโยชน์ที่จะได้รับ
5. เชิญเปิด

ตัวอย่าง

รายงานการเปิดอาคารเรียนโรงเรียนช่างไม้

ท่านประธาน และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

เนื่องด้วยวันนี้เป็นวันโชคดียิ่งที่สุดของโรงเรียน ที่ได้มีอาคารเรียนประจำโรงเรียนขึ้น โรงเรียนนี้ได้ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2481 นับเป็นเวลา 16 ปีมาแล้วเพิ่งได้มีอาคารเรียนภาคทฤษฎีในปีนี้ ซึ่งแต่เดิมมาการเรียนทางภาคทฤษฎีนั้น ได้ใช้เรียนในห้องด้านหลังของโรงฝึกตลอดมา การเรียนภาคทฤษฎีแต่ก่อนมานั้นยังได้ผลไม่ค่อยจะดีพอเท่าที่จะดีได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนของโรงเรียนนี้มีจำนวนมาก แต่มีโรงเรียนฝึกงานอยู่เพียง 2 หลังสถานที่สำหรับฝึกงานก็ไม่เพียงพอ ที่ห้องเรียนทางภาคทฤษฎีก็ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนประกอบทั้งได้ยินเสียงรบกวนทางภายนอกเป็นอันมาก เช่นเสียงเลื่อยไม้ ไสกบ คอกไม้ ตีตะปู ดังอยู่ตลอดวัน เพราะห้องเรียนกับห้องฝึกงานอยู่หลังเดียวกัน เมื่อมีความจำเป็นที่ขาดห้องเรียนทางภาคทฤษฎีเช่นนี้ ทางโรงเรียนก็ต้องทนเรียนตลอดมาจนถึงบัดนี้

เมื่อในปีการศึกษา 2496 ทางโรงเรียนได้รับงบประมาณการก่อสร้างอาคารเรียนของโรงเรียนขึ้นเป็นเงินสองแสนบาท สร้างตามแบบแปลนของกรมอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีความกว้าง 8 เมตร ยาว 26 เมตร แต่เนื่องด้วยการก่อสร้างนี้ ทางโรงเรียนได้ให้